

Stockholms kommun

Rektorn vid Äppelviksskolan

Beslut för grundskola

efter tillsyn av Äppelviksskolan
i Stockholms kommun

Tillsyn i Äppelviksskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under våren och hösten 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Äppelviksskolan besöktes av Skolinspektionen den 30 maj 2013.

Fakta om skolan

Äppelviksskolan ligger i stadsdelen Bromma i Stockholms kommun. Skolan har elever i grundskolans årskurser 6-9. Vid tillfället för tillsynen har skolan 640 elever. Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har två biträdande rektorer. Verksamheten är organiserad i ämneslag samt fem vertikala arbetslag förs årskurserna 6 – 9. Varje arbetslag leds av en arbetslagsledare. Skolans ledningsgrupp består av arbetslagsledarna tillsammans med rektorn och de biträdande rektorerna.

Kunskapsresultat

Årskurs 6

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) nådde mellan 92 procent av eleverna i årskurs 6 kravnivåerna på samtliga delprov i det nationella ämnesprovet i matematik år 2012. I det nationella ämnesprovet i svenska uppnådde mellan 95 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov och 100 procent av eleverna nådde kravnivån i det nationella ämnesprovet i engelska. Äppelviksskolan har inte redovisat en egen resultatsammanställning av elevernas måluppfyllelse i samtliga ämnen i årskurs 6 för år 2012.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets statistik för årskurs 9 år 2012 är elevernas genomsnittliga meritvärde i Äppelviksskolan 263. Detta meritvärde är högre än genomsnittet för Stockholms stad (226) och högre än genomsnittet för riket (211). Av den nationella statistiken framgår vidare att 94 procent av eleverna i årskurs 9 på Äppelviksskolan uppnådde målen i samtliga ämnen. Även detta är högre än genomsnittet för kommunen (76 procent) och riket (77 procent). Enligt Skolverkets statistik är 100 procent av eleverna i årskurs 9 på Äppelviksskolan behöriga till ett yrkes- eller högskoleförberedande program på gymnasiet. Enligt Skolverkets statistik för år 2012 nådde mellan 98 och 100 procent av eleverna kravnivån på samtliga delprov i de nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska i årskurs 9. Både vad gäller andel elever behöriga till nationella gymnasieprogram och andel elever som når kravnivån på samtliga delprov i de

nationella ämnesproven är skolans resultat över genomsnittet för kommunen och riket.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Äppelviksskolan visar att eleverna ges förutsättningar att nå målen för utbildningen och utvecklas så långt som möjligt. Av Skolinspektionens dokumentstudier och intervjun med skolledningen framgår att skolans rektor och biträdande rektorer har ett tydligt fokus på att utveckla undervisningen och på att eleverna ska uppnå de nationella målen med utbildningen. Skolinspektionens egna enkäter till skolans elever i årskurs 9 och samtal med elever vid besökstillfället visar att de upplever att skolans lärare har stor tillit till deras förmåga. Det framgår vidare av enkäterna och av Skolinspektionens samtal med eleverna att lärarnas undervisning fångar deras intresse.

Av intervju med skolledningen samt av insänd dokumentation framgår skolan har ett fungerande elevhälsoarbete. Enligt både rektorn och de elever som Skolinspektionen samtalat med har eleverna förtroende för skolans kurator och skolssjuksköterska. Av dokumentstudier och intervju med skolledningen framgår vidare att skolan har ett fokus på särskilt stöd och specialpedagogisk handledning av lärare. Skolan har en särskild samordnare för det specialpedagogiska arbetet, som bland annat ansvarar för utarbetandet och uppföljningen av skolans åtgärdsprogram. Varje arbetslag har också tillgång till en speciallärare eller specialpedagog som handleder lärarna och formulerar stödåtgärder till elever i behov av särskilt stöd. Rektorn uppger att skolan efter de nationella proven har som rutin att uppmärksamma de elever som inte når kravnivån, och ge extra stöd till dem för att säkerställa att de når kunskapskraven vid läsårets slut.

Både de elever Skolinspektionen samtalat med och skolledningen uppger att Äppelviksskolan överlag är en trygg skola. Detta speglas också i Skolinspektionens egna enkäter till lärare och elever. På påståendet "jag känner mig trygg i skolan" svarar till exempel mer än 90 procent av eleverna i årskurs 9 hösten 2012 att det stämmer ganska bra eller stämmer helt och hållet. Av skolans lärare svarar 95 procent att det stämmer ganska bra eller stämmer helt och hållet på påståendet "på den här skolan känner sig eleverna trygga."

Tillsynen visar dock att utbildningen på skolan inte är avgiftsfri för alla elever. Utöver detta har skolan inom ramen för det systematiska kvalitetsarbetet inte i tillräcklig omfattning uppmärksammat bristerna i bedömning och betygsättning i de praktiska och estetiska ämnena. Skolans systematiska kvalitetsarbete saknar också en dokumenterad sammanställning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i årskurs 6.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 25 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att utbildningen är avgiftsfri med undantag för enstaka inslag som medför en obetydlig kostnad för eleverna eller kostnader i samband med skolresor och liknande aktiviteter som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg.

Motivering

Av skollagen framgår att utbildningen i grundskolan ska vara avgiftsfri. I samband med skolresor och liknande aktiviteter får det, trots övriga bestämmelser i skollagen, i enstaka fall under ett läsår förekomma kostnader som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever.

Tillsynen visar att elever som läser franska i årskurs 9 i Äppelviksskolan deltar i en språkresa till Frankrike. Språkresan genomförs på påsklovet. Eleverna bor kostnadsfritt hos värdfamiljer men betalar själva resan, en kostnad som rektorn uppskattar till ca 3000 kronor per elev. Rektorn uppger i intervjun att eleverna alltid ledsagas av några föräldrar. Skolans lärare har dock enligt rektorn möjlighet att följa med om de vill. Språkresan genomförs på elevernas fritid, men skolans lärare har en roll i förberedelser inför och ibland även i genomförandet av resan. Lärare har på sin fritid deltagit i flera av språkresorna till Frankrike de senaste åren.

Skolinspektionen vill framhålla att det inte är förbjudet att låta kostnader för skolresor ersättas av vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska dock vara öppna för alla elever, oavsett om en elevs vårdnadshavare väljer att bidra eller inte. Bidraget från vårdnadshavare måste både vara och framstå som helt frivilligt.

Skolinspektionens utredning visar att det i Äppelviksskolan förekommer en inte obetydlig kostnad för en språkresa till Frankrike. Resan genomförs på elevernas fritid, men mot bakgrund av lärarnas roll i samband med resan är den

kostnadsbelagda aktiviteten att betrakta som en del i utbildningen. Samtliga elever som läser franska ska därmed ha möjlighet att delta. Trots förfrågan från Skolinspektionen har rektorn inte inkommit med svar om vårdnadshavare har informerats om att avgiften är frivillig.

Mot den bakgrunden bedömer Skolinspektionen att avgiften inte är frivillig. Detta eftersom vårdnadshavarna sammantaget inte fått tydlig information om att avgiften är frivillig och att eleven kommer att få delta oavsett om en elevs vårdnadshavare väljer att betala resan eller inte.

Tillsynen visar att utbildningen i Äppelviksskolan inte är avgiftsfri. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav, och Stockholms kommun föreläggs åtgärda bristen.

Författning

10 kap. 10, 11 §§ skollagen

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun en anmärkning.

Stockholms kommun ska vidta åtgärder för att rätta till bristerna och redovisa de vidtagna åtgärderna till Skolinspektionen senast den 25 september 2013.

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brister inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som även omfattar uppföljning och utvärdering av betygsättning i de praktiska och estetiska ämnena samt kunskapsresultaten i årskurs 6.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå genomförs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser.

Av intervju med rektorn, de biträdande rektorerna och skolans samordnare av särskilt stöd samt av skolan verksamhetsredogörelse inför tillsynen framgår att det bedrivs ett aktivt systematiskt kvalitetsarbete i Äppelviksskolan. Elevernas kunskapsresultat följs upp bland annat via skolans egna betygs- och provsammanställningar, sammanställningar från förvaltningen samt vid återkommande möten och studiedagar inom skolans arbetslag och ämneslag. Skolans åtgärdsprogram och arbete med särskilt stöd ingår också enligt skolledningen i det systematiska kvalitetsarbetet, bland annat genom regelbundna uppföljningar och utvärderingar av skolans insatser för elever i behov av särskilt stöd.

Någon sammanställning eller analys av kunskapsresultaten i årskurs 6 i de ämnen där kunskapskrav finns har dock Äppelviksskolan inte uppvisat för vårterminen 2012. I skolans verksamhetsredogörelse till Skolinspektionen samt skolans kvalitetsredovisning för 2012 presenteras vissa kunskapsresultat och en översiktlig analys av kunskapsresultaten. De kunskapsresultat som redovisas berör dock främst årskurs 9.

Vid faktagranskning bekräftar rektorn att tidigare fokus i första hand varit sammanställning och utvärdering av kunskapsresultaten i årskurs 9. Under läsåret 2012/13 inleddes dock ett mer strukturerat arbete för att analysera kunskapsresultaten i årskurs 6. Rektorn anger vidare att kommunens utbildningsförvaltning till skolan överlämnar en färdig sammanställning av elevernas kunskapsresultat i årskurs 6. Denna sammanställning används sedan i skolans systematiska kvalitetsarbete. I samband med innevarande läsårs slut ska enligt rektorn kunskapsresultaten analyseras av skolans arbetslag och ämneslag. Ingen sammanställning av kunskapsresultaten för eleverna i årskurs 6 i Äppelviksskolan år 2012 har dock lämnats in till Skolinspektionen.

Av tillsynen framkommer att det i de praktiska och estetiska ämnena på skolan förekommer vissa avvikelser i bedömning och betygsättning. Det gäller särskilt skillnader i betygsresultat mellan flickor och pojkar. I ämnet hem- och konsumentkunskap fick till exempel 45 procent av flickorna men endast 9 procent av pojkarna betyget MVG år 2012. Även i musik och bild erhöll nästan dubbelt så många flickor (62 respektive 50 procent) som pojkar (38 respektive 24 procent) betyget MVG år 2012. Utöver detta uppger flera av de elever Skolinspektionen samtalat med att några lärare i praktiska och estetiska ämnen inte alltid informerar om vilka kunskapskrav som gäller, inte alltid dokumenterar elevernas kunskapsutveckling samt ibland brister i likvärdighet vad gäller bedömningen av elevernas inlämnade uppgifter.

Rektorn och de biträdande rektorerna uppger vid intervju att skolan i viss mån uppmärksammat avvikelserna i bedömning och betygsättning i de praktiska och estetiska ämnena. Skolledningen har med anledning av bristerna vidtagit flera åtgärder, som till exempel anställning av ny lärare, handledning av befint-

lig lärare eller stöd inom arbetslaget avseende likvärdighet i bedömning och betygsättning. Rektorn uppger i detta sammanhang att det bland vissa elever finns traditionella uppfattningar om könsroller, där till exempel hem- och konsumentkunskap har låg status. Skillnaderna i resultat mellan pojkar och flickor uppmärksammas därför enligt skolledningen inte bara som en pedagogisk utmaning, utan ingår också i skolans förebyggande värdegrundsarbete.

Tillsynen visar att det finns vissa brister i skolans uppföljning och analys av kunskapsresultaten i årskurs 6 utifrån de ämnen där det finns nationella kunskapskrav. Tillsynen visar också att skolans systematiska kvalitetsarbete inte i tillräcklig grad uppmärksammat och åtgärdat de återkommande avvikelserna i bedömning och betygsättning i de praktiska och estetiska ämnena. Mot bakgrund av att rektorn och huvudmannen vidtagit flera åtgärder för att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet bedöms dock bristerna som mindre allvarliga. Stockholms kommun tilldelas därför en anmärkning.

Författning

4 kap. 4-7 §§ skollagen

I ärendets slutliga handläggning har deltagit jurist Kristine Brosjö, undervisningsråd Mats Peterson och utredare Jens Pettersson.

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Ylva Johnsson
Föredragande

Skolinspektionen

2013-06-25

8 (10)

Dnr 43-2012:4307

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med

anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).